

หลักสูตรวิชาทอผ้าขาวม้า จำนวน 40 ชั่วโมง

กลุ่มอาชีพเฉพาะทาง

โดย

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพุทไธสง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มอาชีพเฉพาะทาง

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพุทธไธสง จังหวัด บุรีรัมย์

ความเป็นมาของหลักสูตร

การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมากเพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพเป็นการแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์ภายในกรอบเวลา 2 ปี ที่พัฒนา 5 ศักยภาพ ของพื้นที่ใน 5 กลุ่มอาชีพใหม่ให้สามารถแข่งขันได้ใน 5 ภูมิภาคหลักของโลก “รู้เขารู้เราเท่าทัน” เพื่อแข่งขัน ได้ในเวทีโลก “ตลอดจนกำหนดภารกิจที่จะยกระดับการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถ ให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงโดยเน้นการบูรณาการให้สอดคล้องกับ ศักยภาพด้านต่างๆ มุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำ อย่างมีคุณภาพทั่วถึง และเท่าเทียมกัน ประชาชนมีรายได้มั่นคงมีงานทำ อย่างยั่งยืนมีความสามารถเชิงการแข่งขันทั้งใน ระดับภูมิภาค อาเซียนและระดับสากลซึ่งจะเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในรูปแบบใหม่ที่สร้างความมั่นคง ให้แก่ประชาชน และประเทศชาติ สภาพสังคมปัจจุบันระบบสาธารณสุขมีความจำเป็นและสำคัญในการ ดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอผ้า ซึ่งเป็นงานหัตถกรรมที่ สำคัญของชาวอีสาน ที่มีความผูกพันกับคติความเชื่อของชาว อีสานมาช้านาน และเป็นการนำผ้าขาวม้ามาเพิ่มมูลค่า สร้างอาชีพเสริมรายได้หลังฤดูทำนาหรือช่วงเวลารว่าง เป็นการสร้างฐานการเรียนรู้และเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของคนในชุมชน

หลักการของหลักสูตร

1. เป็นหลักสูตรการประกอบอาชีพที่ทำให้เกิดรายได้
2. เป็นหลักสูตรการประกอบอาชีพที่ส่งเสริมการมีงานทำของประชาชน
3. เป็นหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ทั้งนี้เนื้อหา ระยะเวลาเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการทอผ้าขาวม้าด้วยใช้ผ้าขาวม้าใช้ด้ายเป็นวัตถุดิบ
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และเกิดทักษะในการออกตลาด
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน
ผู้ที่ไม่อาชีพ หรือผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ

ระยะเวลา

รวม 40 ชั่วโมง แบ่งเป็น

ภาคทฤษฎี	จำนวน	11	ชั่วโมง
ภาคปฏิบัติ	จำนวน	29	ชั่วโมง

การจัดกระบวนการเรียนรู้

- การบรรยาย
- การสาธิต
- ฝึกปฏิบัติ

สื่อการเรียนรู้

1. สื่อเอกสาร หนังสือ วารสาร สื่อออนไลน์
2. youtube
3. สื่อบุคคล / ภูมิปัญญา

การวัดและประเมินผล

1. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
2. การประเมินผลงานระหว่างเรียนจากการปฏิบัติ ได้ผลงานที่มีคุณภาพ

จบหลักสูตร

1. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

เอกสารหลักฐานการศึกษา

1. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร
2. วุฒิบัตร ออกโดยสถานศึกษา

การเทียบโอน

-

หลักสูตรวิชาทอผ้าชาวมาด้าย จำนวน 40 ชั่วโมง

กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ

โครงสร้างหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียน	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1.	ประวัติความเป็นมา	1. เพื่อทราบประวัติความเป็นมา 2. เพื่อทราบความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำทอผ้าชาวมา 3. เพื่อทราบภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำทอผ้าชาวมา	1. ประวัติความเป็นมา 2. ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำทอผ้าชาวมา 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำทอผ้าชาวมา	วิทยาการบรรยายให้ความรู้เรื่อง 1. ประวัติความเป็นมา 2. ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำทอผ้าชาวมา 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำทอผ้าชาวมา 4. วิเคราะห์ตนเองในการประกอบอาชีพ สามารถบอกคุณธรรม จริยธรรม สำหรับอาชีพได้	2 ชั่วโมง	-
2.	วัตถุดิบและการออกแบบ	1. เพื่อทราบการจัดเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์ในการทำทอผ้าชาวมา 2. เพื่อทราบขั้นตอนการออกแบบลายผ้าชาวมา	1. การจัดเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์ในการทำทอผ้าชาวมา 2. ขั้นตอนการออกแบบลายผ้าชาวมา	วิทยาการสาธิตพร้อมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ สิ่งที่ต้องเตรียม 1. กก 2. อัก 3. กี่ 4. ฟืม 5. กระสวย 6. หลอดด้าย 7. เส้นด้าย สีต่างๆ	2 ชั่วโมง	7 ชั่วโมง
3.	ขั้นตอนการผลิต	- สามารถสรุปขั้นตอนและเทคนิคการทำงาน - เพื่อประเมินความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน	1. ขั้นตอนและเทคนิคการทำทอผ้าชาวมา ทำงานได้ครบทุกขั้นตอน	1. ทำใบงาน/ชิ้นงานการทำทอผ้าชาวมา 2. วิทยาการให้ผู้เรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ 3. ลงมือปฏิบัติ ทอผ้าชาวมา	4 ชั่วโมง	19 ชั่วโมง

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียน	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
4.	การบริหารจัดการและการตลาด	1.เพื่อทราบการวิเคราะห์และวางแผนการตลาด 2.เพื่อทราบการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	1.การวิเคราะห์และวางแผนการตลาด 2.การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	1.สอนการวางแผนการตลาด การบรรจุภัณฑ์ การจำหน่ายสินค้า 2.การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	3 ชั่วโมง	2 ชั่วโมง
5.	การวัดผลประเมินผล	- สามารถสรุปขั้นตอนและเทคนิคการทำงาน - เพื่อประเมินความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน	- การสรุปขั้นตอนและเทคนิคการทำงานได้ครบทุกขั้นตอน	- ใบงาน/ชิ้นงาน - วิทยากรให้ผู้เรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ		1 ชั่วโมง
จำนวนชั่วโมงทั้งสิ้น					11 ชั่วโมง	29 ชั่วโมง

โครงสร้างเนื้อหา
หลักสูตรวิชาทอผ้าขาวม้าด้าย จำนวน 40 ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ

แนวคิด

เพื่อพัฒนาและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอผ้า ซึ่งเป็นงานหัตถกรรมที่สำคัญของชาวอีสาน ที่มีความผูกพันกับคติความเชื่อของชาวอีสานมาช้านาน และเป็นการนำผ้าขาวม้ามาเพิ่มมูลค่า สร้างอาชีพเสริมรายได้หลังฤดูทำนาหรือช่วงเวลาว่าง เป็นการสร้างฐานการเรียนรู้และเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของคนในชุมชน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าขาวม้าด้าย
2. เพื่อเพิ่มมูลค่า ต่อยอด สร้างอาชีพและรายได้แก่ครอบครัวและชุมชน
3. เพื่อนำวัตถุดิบและทรัพยากรในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้าเพื่อสร้างอัตลักษณ์ความแตกต่าง

ขอบข่ายเนื้อหา

ขอบข่ายเนื้อหา นี้ ใช้เวลาเรียนรู้ 40 ชั่วโมง ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 ประวัติความเป็นมา

เนื้อหาสาระ

1. ประวัติความเป็นมา
2. ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำผ้าขาวม้า
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำผ้าขาวม้า

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อทราบประวัติความเป็นมา
2. เพื่อทราบความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำผ้าขาวม้า
3. เพื่อทราบภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำผ้าขาวม้า

ขอบข่ายเนื้อหา

- ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมา
- ตอนที่ 2 ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำผ้าขาวม้า
- ตอนที่ 3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำผ้าขาวม้า

รายละเอียดเนื้อหา

ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมา

เริ่มจากชื่อของ ผ้าขาวม้า จริงๆ แล้วไม่ใช่ภาษาไทย แต่มาจากเปอร์เซียคำว่า ‘กามาร์บันด์’ (Kamar Band) ซึ่ง ‘กามาร์’ นั้นหมายถึง เอว หรือ ท่อนล่างของร่างกาย ‘บันด์’ หมายถึง การพัน รัด หรือ คาด เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกันจึงหมายถึง เข็มขัด ผ้าพัน หรือ คาดสะเอว มีงานวิจัยเสนอว่า ‘ผ้าขาวม้า’ เป็นคำที่เพี้ยนมาจากคำว่า ‘กามา’ (Kamar) ซึ่งเป็นภาษาอิหร่านที่ใช้กันอยู่ในประเทศสเปน เพราะในประวัติศาสตร์ประเทศทั้งสองมีการติดต่อกันมาช้านาน ต่อมาประเทศไทยได้รับอิทธิพลทางภาษามาด้วย

แล้วคนไทยรู้จักใช้ผ้าขาวม้ามาตั้งแต่เมื่อไหร่ มีข้อมูลว่าตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 16 ราวยุคสมัยเชียงแสน โดยได้รับอิทธิพลจากชาวไทยใหญ่ที่ใช้ผ้าขาวม้า โปกศีระชะ ต่อมาผู้ชายไทยใช้ผ้าเคียนเอว (ผูกเอว) และยังประยุกต์ใช้ประโยชน์หลากหลาย เช่น ใช้ห่อเก็บสัมภาระเดินทาง ห่ออาวุธ นุ่งเวลาอาบน้ำ เช็ดตัว ปูนอน ในยุคแรกคนไทยจะเรียกผ้าสารพัดประโยชน์ผืนนี้ว่า ‘ผ้าเคียนเอว’ ก่อนจะเปลี่ยนเป็น ‘ผ้าขาวม้า’ ในภายหลัง

นานวันก็เกิดการแพร่หลายไปทั่วประเทศ พัฒนาจนกลายเป็นอารมณ์ผูกพันในวิถีชีวิตแบบไทยๆ โดยแต่ละภาคจะมีลายทอ สีเส้นเส้นใยแตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะทอจากฝ้าย ไหม ด้ายดิบ หรือป่าน ในบางพื้นที่ขนาดความกว้างประมาณ 3 คืบ ยาวประมาณ 5 คืบ คุณสมบัติที่สำคัญของผ้าขาวม้าคือ เป็นผ้าทอลายทางตรงและขวางตัดกันมีขนาดสีเหลี่ยมผืนผ้าพอเหมาะ ใช้งานได้หลากหลายสารพัดนึกยิ่งใช้นานยิ่งนุ่ม ซับน้ำได้ดี แห้งเร็ว ทนทานนานนับปี บางประเภทเป็นผ้าทอจากเส้นไหมราคาสูง มักใช้เป็นผ้าพาดไหล่ จนกระทั่งมีการนำผ้าขาวม้ามาเป็นชุดไทยพระราชทานชุดคาดเอว ถือเป็นจุดสำคัญที่ผ้าขาวม้าได้กลายเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์ไทย

ตอนที่ 2

ตอนที่ 2 ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำทอผ้าขาวม้า

นับจากอดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ผ้าขาวม้าเป็นผ้าที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในทั่วทุกภาคของประเทศ ควบคู่กับวัฒนธรรมการทอผ้าซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนไทย มีการทอผ้าขาวม้าใช้เองในครัวเรือน แลกเปลี่ยนกันในหมู่บ้าน มอบให้แก่ผู้ใหญ่ และใช้ในงานพิธีกรรมต่างๆ ผ้าขาวม้าเป็นผ้าที่เข้าถึงง่ายด้วยประโยชน์ใช้สอยมากมายจนครองตำแหน่ง“ผ้าสารพัดประโยชน์” ที่ไม่มีผ้าประเภทใดเทียบได้ ผ้าขาวม้าจึงอยู่คู่กับคนไทยมาทุกยุคทุกสมัยและแนบแน่นอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะในสังคมชนบทและสังคมเกษตรกรรมเรายังนึกถึงภาพผู้ชายใช้ผ้าขาวม้าในการพาดบ่า เคียนเอว เช็ดเหงื่อ ส่วนแม่บ้านใช้ผ้าขาวม้าในการผูกเป็นเปลนอนให้เด็กทารก เป็นผ้าบังเมื่อให้นมลูก เป็นผ้าม่านกันแดด เป็นต้น

ในวันนี้เราอยากให้คนไทยหันกลับมามองผ้าขาวม้าด้วยมุมมองใหม่ที่ต่างไปจากเดิมไม่ว่าจะเป็นความลึกซึ้งด้านวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่ส่งผลให้ผ้าขาวม้าในแต่ละพื้นที่มีโครงสร้าง ลวดลายและสีสันทันที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง หรือกระบวนการทอผ้าด้วยมือที่ต้องใช้ความพิถีพิถัน ความเชี่ยวชาญ และสมาธิตลอดจนการใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้ใช้ รวมถึงมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยังช่วยสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย สนับสนุนรายได้ให้เข้าสู่ชุมชน

ตอนที่ 3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าชาวม้า

ผ้าชาวม้า เป็นผ้าสารพัดประโยชน์ที่คนไทยใช้มาแต่โบราณ ส่วนใหญ่ผู้ใช้จะเป็นเพศชาย สามารถใช้นุ่งอาบน้ำ เช็ดตัว คลุมหัวกันแดด หรือทำเปลกก็ได้ บ้างก็เรียกว่า "ผ้าเคียนเอว"

ผ้าชาวม้ามีลักษณะเป็นผ้ารูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ความกว้างประมาณ 2 ศอก ยาวประมาณ 3-4 ศอก เป็นผ้าสำหรับผู้ชายใช้นุ่งแบบลำลอง ความกว้างจึงเท่ากับระยะจากเอวถึงกลางหน้าแข้ง ความยาวเท่ากับระยะพันรอบตัวแล้วเหลือเศษอีกเล็กน้อย โดยมากทอเป็นลายตารางเล็กๆ นิยมใช้ด้ายหลายสี อย่างไรก็ตาม ผ้าสีเดียวที่มีขนาดเท่ากับผ้าชาวม้าลายตารางหมากรุกแบบนี้ หากนำมาใช้นุ่งสำหรับผู้ชาย ก็นิยมเรียกผ้าชาวม้าเช่นกัน ผ้าชาวม้าในประเทศไทยมีชื่อเรียกแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับท้องถิ่น ซึ่งคำว่าผ้าชาวม้า เป็นภาษาทางภาคกลาง ส่วนในภาคอีสานบางแห่งเรียกว่าผ้าแพรว ซึ่งมักจะได้จากการทอด้วยเครื่องทอผ้าที่เรียกว่า กี่ และจะทอเป็นขนาดยาวประมาณ 20-30 เมตร ต่อการทอแต่ละครั้งแล้วจึงตัดแบ่งออกเป็นผืน ผืนละ 1 วา หรือ ประมาณ 1 เมตรครึ่ง ดังนั้น บางท้องถิ่นจึงเรียกว่าผ้าแพรวา เรียกตามความยาวของผ้าแต่ละผืน

สีและลวดลายของผ้าชาวม้าจะแตกต่างกันไปตามความนิยมของท้องถิ่นโดยทางภาคกลาง ผ้าชาวม้าจะมีลวดลายเป็นตารางสก็อต และของภาคอีสานจะเป็นแบบตาเล็ก ๆ

คำว่า ผ้าชาวม้า มาจากภาษาเปอร์เซียคำว่า กะมร์บันด์ (Kamar band) โดย กะมร์ แปลว่า เอว และบันด์ แปลว่า พัน แปลรวมกันว่าผ้าพันเอวด้วยความคิดสร้างสรรค์ของคนไทย สู้การทอ ย้อมสี ประดิษฐ์ลวดลาย ‘ผ้าชาวม้า’ อันมีเอกลักษณ์ประจำแต่ละท้องถิ่น เป็นของดีประจำจังหวัด สร้างอาชีพและรายได้ให้ชุมชนอย่างยั่งยืน อาทิ

- ผ้าชาวม้ากาญจนบุรี บ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง ออกแบบการทอให้ลวดลายสะดุดตายิ่งขึ้น ด้วยการเลือกใช้ไหมประดิษฐ์สีสดๆ สารพัดสี อนุรักษ์ลวดลายแบบโบราณ เช่น ลายตาจ๊ก ซึ่งมีเฉพาะที่บ้านหนองขาว มีการทอเก็บยกตลอดทั้งผืน และทอได้เฉพาะผู้ที่มีความชำนาญเท่านั้น จึงเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นในนาม ‘ผ้าชาวม้าร้อยสี’ นอกจากลายตาจ๊กแล้ว ยังมีลายอื่นๆ ได้แก่ ลายหมากรุก ลายตาคู่ ลายตาเล็ก
- ผ้าชาวม้าพระนครศรีอยุธยา จุดเด่นคือลวดลายคละสลักกันเป็นตารางหมากรุกประมาณครึ่งนิ้ว และมีสองสี สลับด้าน ด้านตามยาวของปลายทั้งสองข้าง ทำเป็นลายริ้วสลับสีกัน เช่น ขาวแดง แดงดำ ขาวน้ำเงิน
- ผ้าชาวม้าชัยนาท เป็นผ้าทอด้วยไหมประดิษฐ์ โทเร และฝ้าย แต่ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะนิยมทอด้วยโทเร ทอเป็นลายสก็อต ลายทางหรือลายสี่เหลี่ยม ผ้าชาวม้าที่โดดเด่นคือของตำบลเนินขาม อำเภอหันตรา มีชื่อว่า ‘ผ้าชาวม้า 5 สี’ คือ สีแดง เหลือง ส้ม เขียว ขาว ซึ่งจะทอแบบเดียวกับผ้ามัดหมี่ คือการมัดแล้วย้อมเป็นสีต่างๆ
- ผ้าชาวม้าลพบุรี อำเภอบ้านหมี่ จัดได้ว่าเป็นแหล่งทอผ้าพื้นเมืองที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ลักษณะผ้าดั้งเดิมของอำเภอบ้านหมี่จะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพราะชาวบ้านหมี่เป็นชาวไทยพวนที่อพยพมาจากประเทศลาว ผ้าชาวม้าของที่นี่จึงเป็นผ้าที่มีลวดลาย สี สันสวยงามและเป็นผ้าทอมือที่มีความประณีตมาก
 - ผ้าชาวม้าราชบุรี ส่วนใหญ่จะทอ 2 ลวดลาย คือ ลายหมากรุกและลายตาปลา เป็นผ้าชาวม้าที่สวยงาม ราคาถูก สีไม่ตก รู้จักกันในชื่อ ‘ผ้าทอบ้านไร่’ และในปัจจุบันมีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยโดยคนรุ่นใหม่ ใน

ชื่อ ‘Pakamian’ ที่ภาคอีสาน จะเรียกผ้าขาวม้าว่า ผ้าแพรว ผ้าแพรวอีโป้ ผ้าขาวม้า ซึ่งในอีสานจะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ผ้าแพรวขาวม้า มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสคล้ายตาหมากรุกและผ้าแพรวใส่ปลาไหลหรือผ้าแพรว ลั่นแลนและในพจนานุกรมภาษาถิ่นอีสาน ก็จะใช้คำว่าผ้าขัดด้าม ผ้าขาวด้ามหรือผ้าด้าม

- ผ้าขาวม้าศรีสะเกษ ได้รับอิทธิพลมาจากลาว จะมีการทอด้วยไหมและฝ้าย ผ้าขาวม้าที่ทอด้วยผ้าไหมจะทำในโอกาสพิเศษหรืองานพิธีสำคัญเท่านั้น จะทอเป็นลายเส้นขัดตารางหมากรุก
- ผ้าขาวม้าสุรินทร์ ปัจจุบันมีการทอมากที่กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ บ้านเขวาสินรินทร์ ชาวสุรินทร์มักใช้ผ้าขาวม้า ในการแต่งกายประจำจังหวัด ในพิธีกรรมที่สำคัญตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายจะมีผ้าขาวม้ามาเกี่ยวข้องเสมอ ลาย ผ้าขาวม้าของจังหวัดสุรินทร์เป็นผ้าลายตารางสีแดงดำ เขียวเข้ม และชาวสุรินทร์จะมีผ้าขาวม้าประจำตระกูล ผู้อาวุโสมักจะมอบผ้าขาวม้าไว้เป็นมรดกแก่ลูกหลานก่อนสิ้นบุญ
- ผ้าขาวม้ามหาสารคาม ที่มีชื่อเสียงคือบ้านหนองหิน ตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง เอกลักษณ์โดดเด่น คือทอมือสี่ ธรรมชาติ พัฒนาลวดลายให้ทันสมัย มีคุณภาพดีจนส่งไปจำหน่ายยังประเทศญี่ปุ่นในนาม ‘ศิลาภรณ์’ และยัง แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า ผ้าห่ม เป็นต้น
- ผ้าขาวม้าขอนแก่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความวิจิตรพิสดารตระการตา ผสมผสานความคิดสร้างสรรค์เป็น ลายเฉพาะของผ้าขาวม้าจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นลาย ‘หมี่งง’ อันเป็นต้นแบบและเป็นลายเก่าแก่ของผ้าเมือง ขอนแก่น เน้นที่สีม่วง แดง เขียว ซึ่งจัดเป็นสีดั้งเดิมของผ้าขาวม้าขอนแก่น และทำการทอลักษณะแบบ 3 ตะกอจึงทำให้ผ้าหนาเนื้อแน่นภาคเหนือ เรียกผ้าขาวม้าว่า ผ้าห้ว ผ้าตะโก้งหรือตาโก้ง ซึ่งหมายถึงผ้าลาย ตาราง ผ้าเตี่ยว
- ผ้าขาวม้าแพรว พบในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอสูงเม่น อำเภอสอง และอำเภอร่องขวาง การทอลักษณะแบบ ‘จก’ ที่บริเวณของผ้าขาวม้าด้วย เรียกว่า ‘ผ้าขาวม้ามีเชิง’ เชิงของผ้าขาวม้าจะมีเทคนิคการจกลวดลาย เพิ่มเติมเข้าไปในตัวผ้า ส่วนใหญ่จะเป็นลายหมากรุกหรือลวดลายเรขาคณิตทั่วไป ส่วนลายที่จกจะเป็นลายสัตว์ ตามคตินิยมความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละกลุ่มชน เช่น ลายนก ลายช้าง ลายม้า เป็นต้น
- ผ้าขาวม้าน่าน การทอผ้าของชาวน่านมีมาตั้งแต่บรรพบุรุษตั้งปรากฏภาพผาผนังในวัดภูมินทร์ จะเรียกกันว่า ‘ผ้าตะโก้ง’ ส่วนมากมักนิยมทอด้วยฝ้าย เส้นฝ้ายนั้นทำเองตั้งแต่ปั่นฝ้าย ย้อมสีจากเปลือกไม้กล้วย ไม้ประดู่ มะเกลือ ใบสัก เป็นต้น เดิมจะนิยมทอผ้าขาวม้าเป็นสีแดงดำ ซึ่งเป็นสีดั้งเดิม แต่ปัจจุบันนิยมทอผ้าขาวม้าให้มี สีคลาสสิกมากยิ่งขึ้น โดยเน้นสีเขียว ฟ้า น้ำตาล เป็นสีที่กลมกลืนกับธรรมชาติบริเวณชายฝ้ามักจะจกลายช้าง ลายม้า ลายเจดีย์ ลายยกดอก ลวดลายที่ทอเน้นเกี่ยวกับความเชื่อ ความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ใช้และแล้วก็มาถึง ยุคใหม่ของผ้าขาวม้า จากผ้าธรรมดาสีเหลี่ยมถูกนำมาใส่ไอเดีย แพลงโฉมกลายเป็นสิ่งต่างๆ มากมายนับไม่ ถ้วนทั้งเกี่ยวกับสุขภาพ แฟชั่น ของแต่งบ้าน ไปจนถึงอุปกรณ์ไฮเทค ตัวอย่างเช่น
- สงกรานต์เมษา ผ้าขาวม้ารวมไทย ‘ม่วนสงกรานต์ ล้านนา’ ปี 2556 ถือเป็นปีทองของ ‘ผ้าขาวม้า’ โดย กระทรวงวัฒนธรรม จัดงานสงกรานต์โดยนำผ้าขาวม้ามาเป็นไฮไลท์สำคัญที่กรุงเทพฯ ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ได้ สัมผัสถึงผ้าขาวม้าซึ่งเคยคิดว่าเป็นของเขย เช่น มีขบวนมหาสงกรานต์ผ้าขาวม้ารวมไทย การประกวดแฟชั่น ดีไซน์ ‘แฟชั่นจำ ผ้าขาวม้าสไตล์’ เดินแฟชั่นบนแคทวอล์กผ้าขาวม้ายาวที่สุดแห่งปี และชวนให้มาเดิน ‘แฟลช มือบผ้าขาวม้า 3 ช่า’ งานนี้จุดประกายให้ผ้าขาวม้ากลายเป็นกระแสใหม่ที่ได้รับการยอมรับในวงการแฟชั่น อย่างกว้างขวาง

- ผ้าขาวม้าประยุกต์ จากความชอบในลายตารางบนผืนผ้าขาวม้า คุณฉัตร ชุตินทรากุล จึงเกิดไอเดียในการนำผ้าขาวม้ามาสู่การผลิตเป็นสินค้าให้สอดคล้องกับไลฟ์สไตล์คนรุ่นใหม่ที่สามารถจับต้องผ้าขาวม้าได้และเกิดการใช้งานอย่างภาคภูมิ ภายใต้แบรนด์ ‘nim’s’ ซึ่งสินค้าทุกชิ้นจะใช้ผ้าแคนวาสผสมกับผ้าขาวม้า ผลิตภัณฑ์มีทั้งกระเป๋าสำหรับใส่เครื่องสำอาง กระเป๋าไนต์บู้ค ซอฟแคส รวมถึงไอแพดเคส สามารถใช้ได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง เป็นที่ชื่นชอบของชาวต่างประเทศและกลุ่มวัยรุ่นคนไทย
- ผ้าขาวม้าสู่สากล ด้วยความคิดอยากหาไอเดียทำธุรกิจ นายพรเทพ แซ่ลี อดีตนักข่าว เห็นเสน่ห์ของผ้าขาวม้าไทย ซึ่งคนต่างชาติก็มองเห็นเป็นลายสก๊อตและมีความคุ้นเคยอยู่แล้ว จึงนำมาพัฒนาจนเป็นผลิตภัณฑ์ได้มากมายไม่รู้จบในชื่อ ‘บุษบา’ ตั้งแต่กระเป๋า ตุ๊กตา เสื้อผ้า และของแต่งบ้านที่น่าสนใจมากคือ เคสโทรศัพท์ และแท็บเล็ต อนาคตยังตั้งใจคิดค้นต่อให้กลายเป็นกระเป๋าเดินทาง ไปจนถึงเฟอร์นิเจอร์ส่งออกอีกด้วย

เรื่องที่ 2 วัตถุประสงค์และการออกแบบ

เนื้อหาสาระ

1. การจัดเตรียม วัสดุ/อุปกรณ์ในการทำท่อผ้าข้าวม้า
2. ขั้นตอนการออกแบบลายผ้าข้าวม้า

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนสามารถจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำน้ำมะม่วงหาวมะนาวโห่ได้
2. การทำน้ำมะม่วงหาวมะนาวโห่ได้ตามขั้นตอน

ขอบข่ายเนื้อหา

- ตอนที่ 1 การจัดเตรียม วัสดุ/อุปกรณ์ในการทำท่อผ้าข้าวม้า
- ตอนที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบลายผ้าข้าวม้า

รายละเอียดเนื้อหา

ตอนที่ 1 การจัดเตรียม วัสดุ/อุปกรณ์ในการทำท่อผ้าขาม้า

วัสดุ/อุปกรณ์ในการทำท่อผ้าขาม้า

1. กง ใช้พันเส้นด้าย เพื่อเตรียมใจด้ายสำหรับพอกและย้อม
2. อัก ใช้พันเส้นด้าย เพื่อจัดระเบียบ
3. กระบอกไม้ไผ่ ใช้สำหรับพันเส้นด้าย ใช้แทนหลอดด้าย
4. แกนกระสวย ใช้สำหรับพันด้ายพุ่งเป็นหลอดเล็กๆ
5. ไน เป็นเครื่องมือสำหรับกรอด้ายเข้าหลอดด้าย ก่อนที่จะนำไปใส่กระสวย ต้องนำไปใช้ร่วมกับระวิง มีลักษณะด้านหนึ่งเป็นกงล้อขนาดใหญ่มีเพลหาหมุนด้าย มีสายพานต่อไปยังท่อเล็กๆ ที่ปลายอีกข้างหนึ่ง
6. หลักเปีย (หลักเปีย) โครงไม้สำหรับเตรียมด้ายยืน สามารถเตรียมด้ายยืนยาว 20 – 30 เมตร (ปัจจุบันมีหลักเปียขนาดใหญ่ เตรียมด้ายยืนได้ยาวกว่า 100 เมตร)
7. แปรงหวีด้ายยืน

ส่วนประกอบของกึ่งท่อผ้า

1. ฟืมหรือพินหวี (reed) เป็นกรอบไม้แบ่งเป็นช่องถี่ๆ ด้วยลวดซี่เล็กๆ สำหรับจัดระเบียบเส้นด้ายยืน ตีกระทบเส้นด้ายพุ่งเพื่อให้ผ้ามีเนื้อแน่นเป็นผืนผ้า
2. ตะกอกหรือเขาหูก (harness) ส่วนใหญ่เป็นตะกอกเชือก จัดกลุ่มเส้นด้ายยืนเปิดช่องด้ายยืน สำหรับใส่ด้ายพุ่ง
3. แกนม้วนผ้าหรือไม้กำพัน ใช้ม้วนผ้าที่ทอแล้วใช้ลำต้นไม้ที่มีขนาดสม่ำเสมอ และเหยียดตรง
4. แกนม้วนด้ายยืน ใช้ม้วนด้ายยืนขณะทอ
5. เท้าเหยียบ ใช้ควบคุมการยกตะกอก
6. ที่นั่ง สำหรับนั่งขณะทอผ้า
7. กระสวย ใช้สอดใส่ด้ายพุ่งจะมีลักษณะคล้ายเรือ มีร่องใส่แกนกระสวยมีทั้งแบบแกนเดี่ยวและแกนคู่
8. ผัง
 - ไม้เล็ก เรียว ยาวกว่าหน้าผ้าเล็กน้อย ปลาย 2 ข้างเป็นเหล็กแหลม
 - ใช้สำหรับชิงหน้าผ้าให้ตึง และมีขนาดคงเดิมขณะทอ

ตัวอย่างอุปกรณ์

กระสวย (ตัววิ่งด้าย) ทำด้วยไม้ เจาะเป็นโพงคล้ายๆเรือไว้สำหรับใส่หลอดด้ายมีน้ำหนักเบาและขนาดเหมาะสมมือใช้ทอผ้าระหว่างการยกเส้นด้ายขึ้นลง มีลักษณะเรียวยาว ปลายงอน คล้ายเรือ ขนาดความยาวของกระสวย 30 ซม. ใช้ทอผ้า

ไม้ขีด

ไม้ขีด (หลอดทำจากไม้) ลักษณะไม้ขีดเป็นวงกลม คล้ายกับหลอด ทำจาก ต้น“ไผ่ตัน” มีลำต้นเป็นเถาไม้เลื้อย พันต้นไม้อื่น ไม่มีมือเกาะลำต้นมีความสูงต้นประมาณ 4-10 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น 7.4 -11.8 มิลลิเมตร เปลือกต้น เรียบมีสีน้ำตาลแดงและน้ำตาลเข้มมีตุ่มสีขาวตามลำต้น มีน้ำยางสีขาวข้น ใบ เป็นใบเดี่ยวเรียงตรงกันข้าม มี 8 -13 คู่ รูปใบรียาว ปลายใบเรียวแหลม โคนใบมนเว้าเล็กน้อย

อ๊ก

อ๊ก คือเครื่องมือที่ใช้เก็บด้ายโดยม้วนด้ายใส่อ๊ก ทำจากไม้ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง มี 6 ขา ตั้งตรงเป็นวงกลม เจาะรูตรงกลาง มีไม้ประกบสำหรับสวมรูเพื่อให้อ๊กหมุน ขนาดความสูงของอ๊ก 40 – 50 เซนติเมตร

หลา

หลา (ไม้ปั่นด้าย) เครื่องมือที่ใช้หมุนหลอดให้ม้วนเส้นด้าย ทำด้วยล้อจักยานที่เป็นโครงเหล็ก ประกอบไปด้วยไม้เนื้อแข็ง มีไม้ยืน 3 สามตัว ใช้ไม้ 1 ตัวเป็นฐานตั้งข้างล่าง ไม้อีก 2 ทำเป็นไม้ยืนตรง ล้อจักยานให้ล้อจักยานม้วนได้

ฝื่อ(ม้าเดินด้าย)

ฝื่อ (ม้าเดินด้าย) สำหรับนำไปโยงเส้นด้าย ฝื่อทำจากไม้เนื้อแข็งลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม คล้ายค้ำไม้สี่เหลี่ยม ขนาดค้ำแนวตั้งยาว 2 เมตร 30 เซต ขนาดค้ำแนวตั้งยาว 1 เมตร 80 เซน ค้ำแนวตั้ง เจาะรูเป็นวงกลมเพื่อนำขาของหลักฝื่อ ใส่มาประกอบเข้าหลักฝื่อ ขาหลักฝื่อ คล้ายพินหวี มีลักษณะวงกลมเป็นถอนยาว 15-20 เซนติเมตร โดยความยาวของฝื่อแต่ละช่วงทอผ้าได้ 1 ผืน ฝื่อ 1 อัน สามารถโยงเส้นด้ายได้ความยาวประมาณ 45 เซนติเมตร

ฟืม

ฟืม คือเครื่องมือสำหรับทอผ้ามีลักษณะเป็นแผงยาว มีพินเป็นซี่ๆคล้ายกับหวี เรียกว่าพินหวี ซึ่งแต่ละซี่ใช้เป็นช่องสำหรับสอดด้าย โครงของฟืมทำจากไม้เนื้อแข็ง พินหวีทำจากไม้ไผ่ขนาดของฟืมจะเรียกตามจำนวนช่องระหว่างซี่ของฟืม โดยมีหน่วยนับเป็น “หลบ” ซึ่ง 1 หลบ เท่ากับ 40 ช่องพิน เป็นเครื่องมือที่ทำหน้าที่กระทบด้ายเส้นพุ่งที่ทอให้เรียงกันเป็นระเบียบ ทำให้เนื้อผ้าแน่นเป็นผืนผ้า

เขา

เขา คืออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกับฟืมไว้สำหรับใส่เส้นด้ายเข้าไปในฟืมต้องใช้ เขา2ชั้นเพื่อต่อเข้ากับฟืม เขาหลักฟืม ทำจากไม้เนื้อแข็งเป็นวงกลม 2 ถอน แต่ละถอนยาว 65 – 75 เซนติเมตร มีเชือกเอ็นใช้ผูกไม้ 2 ถอน โดยแบ่งระยะ หากของการผูกเชือกเอ็นประมาณ 15 เซนติเมตร ผูกเป็นเส้นๆเหมือนช่องหวี ใช้ตีกรึงเส้นด้ายให้สม่ำเสมอ

ตอนที่ 2

ขั้นตอนการออกแบบลายผ้าชาวม้า

ขั้นตอนการทอผ้าชาวม้า

1. สืบเส้นด้ายยืนเข้ากับแกนม้วนด้ายยืน และร้อยปลายด้ายแต่ละเส้นเข้าในตะ กอแต่ละชุดและพิน หวี ดึงปลายเส้นด้ายยืนทั้งหมดม้วนเข้ากับแกนม้วนผ้าอีกด้านหนึ่ง ปรับความตึงหย่อนให้พอเหมาะ กรอด้วย เข้ากระสวยเพื่อใช้เป็นด้ายพุ่ง
2. เริ่มการทอโดยกดเครื่องแยกหมู่ตะกอ เส้นด้ายยืนชุดที่ 1 จะถูกแยก ออกและเกิดช่องว่าง สอด กระสวยด้ายพุ่งผ่าน สลับตะกอชุดที่ 1 ยกตะกอชุดที่ 2 สอดกระสวยด้ายพุ่งกลับ ทำสลับกันไปเรื่อย ๆ
3. การกระทบพินหวี (ฟืม) เมื่อสอดกระสวยด้ายพุ่งกลับก็จะกระทบ พินหวี เพื่อให้ด้ายพุ่งแน่นหนา ติดกันได้เนื้อผ้าที่แน่นหนา
4. การเก็บหรือม้วนผ้า เมื่อทอผ้าได้พอประมาณแล้วก็จะม้วนเก็บใน แกนม้วนผ้า โดยผ่อนแกนด้าย ยืนให้คลายออกและปรับความตึงหย่อนใหม่ ให้พอเหมาะ

เรื่อง 3 ขั้นตอนการผลิต

เนื้อหาสาระ

1. การสรุปขั้นตอนและเทคนิคการทอผ้าขาวม้า ทำงานได้ครบทุกขั้นตอน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถสรุปขั้นตอนและเทคนิคการทำงาน
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน

ขอบข่ายเนื้อหา

- ตอนที่ 1 การสรุปขั้นตอนและเทคนิคการทอผ้าขาวม้า ทำงานได้ครบทุกขั้นตอน

รายละเอียดเนื้อหา

ตอนที่ 1 ขั้นตอนและเทคนิคการทอผ้าขาม้า ทำงานได้ครบทุกขั้นตอน

1. นำเอาด้ายที่ซื้อมาแล้วมาใส่อึกแล้ววกออกมาให้ได้ฝ้ายเป็นปอยยาวๆ

2. นำฝ้ายที่วกแล้วมาคั้นเครื่องเพื่อที่จะให้ได้ตามขนาดของผ้าขาม้าตามที่ขอความยาวประมาณ 1.50 เมตร แล้วนำไปใส่ในกึ่งทอผ้า
3. เมื่อเตรียมด้ายลายยืนเสร็จแล้ว นำมาเข้าฟืมแล้วดึงเส้นด้ายลายยืนให้ขึ้นลงขัดกับด้ายลายพุ่งในขั้นตอนการทอ ซึ่งฟืมจะมีจำนวนตามลายเป็นลายด้ายยืนว่าต้องการให้เป็นลายดอกหรือลายขัตธรรมดา เมื่อต่อเสร็จครบทุกเส้นแล้ว นำไปขึ้นกึ่งเพื่อเตรียมทอ
4. นำเส้นฝ้ายที่แบ่งตัดม้วนเป็นหลอดด้ายเพื่อนำไปในกระสวย

4.1 ฝ้ายที่ตัดแบ่งเป็นหลอดฝ้าย

4.2 สอดหลอดด้ายใส่กระสวย

5. ทอฝ้ายจากเส้นไหมเป็นผืนผ้าขาวม้าโดยใช้กระสวย เป็นตัววิ่งสลับไปมา ซ้าย-ขวา และในกระสวยจะมีม้วนฝ้ายสีต่างๆ ใส่ไว้ในกระสวย เพื่อสามารถเปลี่ยนสีฝ้ายได้ เช่น การทำแถบสีผ้าขาวม้า

6. ทอผ้าขาวม้าต่อไปเรื่อยๆจนเสร็จ เป็นผืนหน้ากว้าง 34 นิ้ว ความยาว 1.50 เมตรเป็นอันว่าเสร็จเรียบร้อย

เรื่อง 4 การบริหารจัดการและการตลาด

เนื้อหาสาระ

- 1.การวิเคราะห์และวางแผนการตลาด
- 2.การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.เพื่อทราบการวิเคราะห์และวางแผนการตลาด
- 2.เพื่อทราบการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

ขอบข่ายเนื้อหา

- ตอนที่ 1 การวิเคราะห์และวางแผนการตลาด
- ตอนที่ 2 การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

รายละเอียดเนื้อหา

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์และวางแผนการตลาด

การวางแผนการตลาด

กระบวนการวางแผนการตลาด (Marketing Planning Process) "ประกอบด้วยขั้นตอน คือ วิเคราะห์สถานการณ์ การพิจารณาวัตถุประสงค์ทางการตลาด การเลือกตลาดเป้าหมายและวัดขนาดความต้องการซื้อของตลาด การออกแบบส่วนประสมทางการตลาด และ การจัดเตรียมแผนการตลาดสำหรับปี"

การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situation Analysis) หมายถึง การสำรวจโปรแกรมการตลาดในปัจจุบันของบริษัทเพื่อพิจารณาว่าโปรแกรมการตลาดในอนาคตควรจะเป็นอย่างไร รวมทั้งต้องวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายใน (ส่วนประสมทางการตลาด หรือปัจจัยทางการตลาด และสิ่งแวดล้อมภายในอื่นนอกเหนือจากปัจจัยทางการตลาด) และสิ่งแวดล้อมภายนอก (สิ่งแวดล้อมจุลภาคและสิ่งแวดล้อมมหภาค) ที่มีอิทธิพลต่อโปรแกรมการตลาด (รายละเอียดบทที่ 2)

การพิจารณาวัตถุประสงค์ทางการตลาด (Determine the Marketing Objective) เป็นการกำหนดเป้าหมายทางการตลาดซึ่งต้องเป็นจริง มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและวัดได้ ตัวอย่างวัตถุประสงค์ทางการตลาดของบริษัทขายน้ำยาปรับผ้านุ่ม ประกอบด้วย ต้องการรายได้จากการขาย 9 ล้านบาท ยอดขายเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 10% ปริมาณการขาย 70,000 หน่วย คิดเป็นส่วนครองตลาด 5% สามารถขยายการรับรู้ของผู้บริโภคในตรयीห้อยจาก 15% เพิ่มเป็น 30% สามารถขยายจำนวนร้านค้าปลีกเป็น 10% ฯลฯ

การเลือกตลาดเป้าหมายและวัดความต้องการซื้อของตลาด (Select and Measure Target Market) เป็นการวิเคราะห์ตลาดในปัจจุบัน เพื่อหาโอกาสในตลาดที่คาดหวัง (Potential Market) แล้วเลือกตลาดที่ธุรกิจมีความสามารถที่จะตอบสนองความพอใจในตลาดนั้นได้

การออกแบบส่วนประสมทางการตลาดและยุทธวิธีการตลาด (Marketing Mix Strategies and Tactics Design) เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมการตลาด (4'Ps) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ สามารถสนองความต้องการของตลาดเป้าหมายให้พึงพอใจและสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของตลาด โดยมีจุดเริ่มต้นที่การกำหนดและวิเคราะห์ตลาดเป้าหมาย (Target Market) แล้วจึงพัฒนาโปรแกรมทางการตลาดและส่วนประสมการตลาดเพื่อสนองความต้องการของตลาดเป้าหมายนั้น โดยมีวัตถุประสงค์ทางการตลาดคือความพึงพอใจของลูกค้า

การวางแผนการตลาดสำหรับปี (Annual Marketing Plan) เป็นแผนรวมกิจกรรมการตลาดของทั้งปีสำหรับธุรกิจ หรือผลิตภัณฑ์หนึ่งอย่าง ในแผนประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดตลาดเป้าหมาย กลยุทธ์และยุทธวิธีการตลาด ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้สำหรับกิจกรรมการตลาด

การปฏิบัติการทางการตลาด

การปฏิบัติการทางการตลาด (Marketing Implementation) เป็นขั้นตอนที่สองในการบริหารการตลาดมีกิจกรรมที่สำคัญ 3 ประการคือ การจัดองค์กรทางการตลาด การจัดบุคคลเข้าทำงานในองค์กรนั้น และ การปฏิบัติการทางการตลาด โดยมีรายละเอียดดังนี้

การจัดองค์กรทางการตลาด

การจัดองค์กรทางการตลาด (Marketing Organization) หมายถึง การกำหนดภาระหน้าที่และโครงสร้างทางการตลาดขององค์กร โดยถือเกณฑ์การตลาด เป็นวิธีการการจัดองค์กรตลาดที่ใช้กันแพร่หลายมาก ตำแหน่งที่สูงสุดด้านการตลาด คือรองประธานด้านการตลาด และกำหนดหน้าที่ให้กับผู้จัดการฝ่ายต่างๆ ตามหน้าที่ ประกอบด้วย ผู้จัดการฝ่ายโฆษณา ผู้จัดการฝ่ายส่งเสริมการขาย ผู้จัดการฝ่ายวิจัยการตลาด ผู้จัดการฝ่ายการขาย ผู้จัดการฝ่ายกระจายตัวสินค้า ผู้จัดการฝ่ายกิจกรรมการตลาดอื่นๆ ผู้จัดการแต่ละฝ่ายจะควบคุมงานแต่ละฝ่าย เช่น ผู้จัดการฝ่ายการขายจะควบคุมแต่ละหน่วยงานการขายภาคสนาม เป็นต้น

การจัดองค์กรตลาดตามภูมิศาสตร์ (Geographical Organization) เป็นการกำหนดภาระหน้าที่และโครงสร้างขององค์กรการตลาดตามอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ ตำแหน่งสูงสุดคือ ผู้บริหารการตลาดระดับสูง จะควบคุมผู้จัดการฝ่ายต่างๆ ซึ่งมีการแบ่งองค์กรการตลาดตามหน้าที่ก่อน ในส่วนที่เป็นฝ่ายการขายทั่วไป จะแยกงานความรับผิดชอบตามเขตภูมิศาสตร์ ตัวอย่างเช่น ผู้จัดการภาคเหนือ ผู้จัดการภาคใต้ ผู้จัดการภาคตะวันออก ผู้จัดการภาคตะวันตก ผู้จัดการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้จัดการภาคก็จะควบคุมดูแลพนักงานขายประจำภาคของตน

การจัดองค์กรการตลาดตามผลิตภัณฑ์หรือตราหือ (Product or Brand Organization) เป็นการกำหนดภาระหน้าที่และโครงสร้างขององค์กรการตลาด โดยแยกประเภทตามลักษณะผลิตภัณฑ์หรือตราหือ ถือว่ามีการจัดโครงสร้างองค์กรตามผลิตภัณฑ์ กล่าวคือ ผู้จัดการฝ่ายผลิตภัณฑ์ ก ข ค อยู่ภายใต้ผู้จัดการฝ่ายขายทั่วไป หรือแยกเป็นผู้จัดการฝ่ายผลิตภัณฑ์ขึ้นตรงต่อผู้บริหารการตลาดระดับสูงก็ได้

การจัดองค์กรการตลาดตามประเภทลูกค้า (Customer Organization) เป็นการกำหนดภาระหน้าที่และโครงสร้างขององค์กรการตลาด โดยแยกตามกลุ่มลูกค้าที่แตกต่างกัน ตัวอย่างผู้จัดการฝ่ายขายทั่วไป สำหรับภระจะแยกภระความรับผิดชอบตามประเภทลูกค้า เช่น ผู้จัดการขายสำหรับผู้บริโภค ผู้จัดการขายสำหรับกลุ่มเกษตรกร ผู้จัดการขายสำหรับกลุ่มธุรกิจ ผู้จัดการขายสำหรับกลุ่มข้าราชการ เป็นต้น

การจัดโครงสร้างการตลาดโดยอาศัยหลักเกณฑ์หลายวิธีร่วมกัน (Combination Organization Bases) มักจะใช้ในธุรกิจขนาดกลางและใหญ่ โครงสร้างขององค์กรการตลาดซึ่งแยกตามหน้าที่ร่วมกับผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

การจัดหาบุคคลเข้าทำงาน

การจัดหาบุคคลเข้าทำงาน (Staff) ประกอบด้วย การสรรหา (Recruitment) และคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน (Seiect) ในกระบวนการคัดเลือกบุคคลเป็นสิ่งสำคัญมากโดยเฉพาะหน่วยงานขาย เพราะหน่วยนี้เป็นหน่วยที่สร้างรายได้และกำไร โดยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการคัดเลือกหน่วยงานขายที่ดีเนื่องจากพนักงานที่ดียากที่จะสรรหาและทำให้เกิดความลำบากในการคัดเลือกด้วย การที่ได้พนักงานที่ไม่มีคุณภาพเมื่อเลื่อนตำแหน่งเป็นผู้จัดการก็จะกลายเป็นผู้จัดการไม่มีคุณภาพ

การคัดเลือกที่ดีจะทำให้งานการบริหารง่ายขึ้น พนักงานที่ได้รับการคัดเลือกที่ดีจะง่ายต่อการฝึกอบรม ควบคุม และจูงใจการคัดเลือกที่ดี โดยทั่วไปจะลดอัตราการออกจากงานและลดต้นทุนในการสรรหา การคัดเลือก และฝึกอบรมด้วย และพนักงานขายที่ได้รับการฝึกอบรมที่ดีจะสามารถทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

การปฏิบัติการทางการตลาด

การปฏิบัติการทางการตลาด (Marketing Operating) ในขั้นนี้จะเกี่ยวข้องกับการสั่งการและการปฏิบัติการทางการตลาดตามโปรแกรมที่วางไว้ งานที่เกี่ยวข้องในขั้นนี้จะประกอบด้วย การมอบหมายงาน การประสานงาน การจูงใจและติดต่อสื่อสาร ดังนี้

การมอบหมายงาน (Delegation) ในขั้นนี้ผู้บริหารจะมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ความสามารถของผู้บริหารอาจจะวัดจากความสามารถของตัวเอง หรือวัดจากความสามารถในการมอบหมายงานก็ได้

การประสานงาน (Coordination) หมายถึงการจัดให้กลุ่มบุคคลระหว่างฝ่ายต่างๆ สามารถทำงานร่วมกันได้โดยบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การจูงใจ (Motivation) หมายถึงการชักนำ หรือโน้มน้าวคนให้มีทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่ผู้จูงใจต้องการ การที่จะจูงใจพนักงานได้สำเร็จนั้นต้องขึ้นอยู่กับเทคนิคของผู้บริหารที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ผู้จูงใจของพนักงานให้เป็นไปในทิศทางขององค์กร

การติดต่อสื่อสาร (Communication) หมายถึง "การถ่ายทอดข่าวสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับ โดยที่ผู้ส่งข่าวสารและผู้รับข่าวสารต่างก็มีความเข้าใจในข่าวสารนั้น" การติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการปฏิบัติการทางการตลาด เพราะทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

การประเมินผลการทำงานทางการตลาด

การประเมินผลการทำงานทางการตลาด (Performance Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบหรือวัดผลการปฏิบัติงานทางการตลาดและแก้ไขปัญหาข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ผ่านมา เพื่อให้งานเป็นไปตามแผนการตลาดที่วางไว้ การประเมินผลเป็นงานขั้นสุดท้าย ในการบริหารการตลาด

กระบวนการประเมินผลการทำงานทางการตลาดมีดังนี้

การเปรียบเทียบผลการทำงานกับแผนการตลาด เพื่อดูว่าผลการทำงานเป็นอย่างไร (What happened?) เสร็จแล้วก็นำผลการทำงานนั้นไปเปรียบเทียบกับเป้าหมาย กลยุทธ์หรือยุทธวิธีหรือโปรแกรมการตลาดที่กำหนดไว้ ในขั้นนี้คือการวางแผนการตลาด เช่น วัดผลยอดขายจริงได้ 8 ล้านบาทจะนำไปเปรียบเทียบกับยอดขายที่กำหนดไว้ 10 ล้านบาท

วิเคราะห์สาเหตุที่เกิดผลในการทำงานนั้น (Why? it happened?) เป็นการค้นหาถึงสาเหตุที่เกิดขึ้นจากผลการทำงานที่แตกต่างจากแผนที่กำหนดไว้ เช่นวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ยอดขายต่ำกว่าเป้าหมาย อาจเนื่องมาจากผลิตภัณฑ์ล้าสมัย

การแก้ไขปรับปรุง เป็นการพิจารณาว่าจะทำอะไรกับปัญหาที่เกิดขึ้น (What to do?) แนวทางการแก้ไขปรับปรุงจะนำมาใช้ในการวางแผนการตลาดต่อไปในอนาคต เช่น ถ้าทราบว่าสาเหตุที่ยอดขายลด

เนื่องจากผลิตภัณฑ์ล้ำสมัย บริษัทจะต้องค้นหาความต้องการของลูกค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ รวมทั้งวางแผนโปรแกรมการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ใหม่ต่อไป

รูปแบบของการประเมินผลการทำงานทางการตลาด

รูปแบบของการประเมินผลการทำงานทางการตลาดที่ใช้กันมาก คือการวิเคราะห์ยอดขาย การวิเคราะห์ส่วนครองตลาด โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์ยอดขาย (Analysis of Sales Volume)

หมายถึง การเปรียบเทียบระหว่างยอดขายจริงกับยอดขายตามเป้าหมายในรูปแบบของจำนวนหน่วยหรือจำนวนเงิน (รายได้จากการขาย) การวิเคราะห์ยอดขายอาจจะถือเกณฑ์วิเคราะห์ยอดขายรวม ยอดขายสำหรับสายผลิตภัณฑ์หรือแต่ละผลิตภัณฑ์หรือแต่ละตรयी์ห่อ ยอดขายตามอาณาเขตต่างๆ และยอดขายตามกลุ่มลูกค้า เมื่อวัดยอดขายจริงได้แล้วจะนำมาเปรียบเทียบกับยอดขายตามเป้าหมายแล้ววิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและสาเหตุของปัญหารวมทั้งเสนอแนะวิธีแก้ไขปรับปรุงปัญหานั้นต่อไป

การวิเคราะห์ส่วนครองตลาด (Market share Analysis)

คำว่าส่วนครองตลาดหมายถึงอัตรายอดขายของบริษัทต่อยอดขายทั้งสิ้นของอุตสาหกรรม หรือยอดขายของคู่แข่งชั้น ในการวิเคราะห์ส่วนครองตลาดบริษัทจะหาส่วนครองตลาดที่เกิดขึ้นแล้วนำไปเปรียบเทียบกับอัตราส่วนครองตลาดที่ได้กำหนดไว้ แล้ววิเคราะห์ถึงผลต่างที่เกิดขึ้นว่าเกิดจากสาเหตุอะไรแล้วจึงหาวิธีแก้ไขปรับปรุงต่อไป

ตอนที่ 2 การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

บัญชีรายรับ รายจ่าย เป็นงานเบสิกที่เจ้าของธุรกิจ โดยเฉพาะผู้ที่มีช่องทางขายทางออนไลน์ จำเป็นต้องจัดทำอย่างสม่ำเสมอ โดยข้อดีของการทำธุรกิจออนไลน์ที่เจ้าของธุรกิจหลายคนชื่นชอบคือ มีช่องทางการสื่อสารที่รวดเร็ว ไม่ต้องลงทุนมากในการสร้างหน้าร้าน และมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าได้ง่ายๆ ซึ่งเจ้าของธุรกิจที่ยังไม่ได้จดทะเบียนบริษัท ก็จะทำธุรกิจในรูปแบบของบุคคลธรรมดา ในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เจ้าของธุรกิจสามารถเลือกหักค่าใช้จ่ายในการคำนวณเงินได้สุทธิเพื่อเสียภาษีได้ 2 รูปแบบคือ อัตราเหมา หรือหักตามจริง

เรื่อง 5 การวัดผลประเมินผล

เนื้อหาสาระ

การสรุปขั้นตอนและเทคนิคการทำงานได้ครบทุกขั้นตอน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถสรุปขั้นตอนและเทคนิคการทำงาน
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน

ขอบข่ายเนื้อหา

- ตอนที่ 1 สามารถสรุปขั้นตอนและเทคนิคการทำงาน
- ตอนที่ 2 ใบงาน “การทอผ้าขาวม้า”
- ตอนที่ 3 แบบประเมินชิ้นงาน “การทอผ้าขาวม้า”
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามความพึงพอใจ

รายละเอียดเนื้อหา

ตอนที่ 1 สามารถสรุปขั้นตอนและเทคนิคการทำงาน

ขั้นการสรุป

- ให้ผู้เรียนอธิบายถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ได้
- ให้ผู้เรียนอธิบายทบทวนถึงขั้นตอนการทำต่อไฟฟ้า
- ให้ผู้เรียนบรรยายถึงคุณสมบัติของ “ช่างไฟฟ้าเบื้องต้น”

เฉลยใบงาน

ตอนที่ 2 ใบงาน การทอผ้าขาวม้า

คำสั่ง ให้ผู้เรียนตอบคำต่อไปนี้

1. ประโยชน์ของผ้าขาวม้า

ตอบ

เป็นผ้าสารพัดประโยชน์ที่คนไทยใช้มาแต่โบราณ ส่วนใหญ่ผู้ใช้จะเป็นเพศชาย สามารถใช้รองอาบน้ำ เช็ดตัว คลุมหัวกันแดด หรือทำเปลกก็ได้ บ้างก็เรียกว่า "ผ้าเคียนเอว"

ผ้าขาวม้ามีลักษณะเป็นผ้ารูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ความกว้างประมาณ 2 ศอก ยาวประมาณ 3-4 ศอก เป็นผ้าสำหรับผู้ชายใช้รองแบบลำลอง ความกว้างจึงเท่ากับระยะจากเอวถึงกลางหน้าแข้ง ความยาวเท่ากับระยะพันรอบตัวแล้วเหลือเศษอีกเล็กน้อย โดยมากทอเป็นลายตารางเล็กๆ นิยมใช้ด้ายหลายสี อย่างไรก็ตาม ผ้าสีเดียวที่มีขนาดเท่ากับผ้าขาวม้าลายตารางหมากรุกแบบนี้ หากนำมาใช้รองสำหรับผู้ชาย ก็นิยมเรียกผ้าขาวม้าเช่นกัน ผ้าขาวม้าในประเทศไทยมีชื่อเรียกแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับท้องถิ่น ซึ่งคำว่าผ้าขาวม้า เป็นภาษาทางภาคกลาง ส่วนในภาคอีสานบางแห่งเรียกว่าผ้าแพร ซึ่งมักจะได้รับการทอด้วยเครื่องทอผ้าที่เรียกว่า กี่ และจะทอเป็นขนาดยาวประมาณ 20-30 เมตร ต่อการทอแต่ละครั้งแล้วจึงตัดแบ่งออกเป็นผืน ผืนละ 1 วา หรือ ประมาณ 1 เมตรครึ่ง ดังนั้น บางท้องถิ่นจึงเรียกว่าผ้าแพรวา เรียกตามความยาวของผ้าแต่ละผืน

สีและลวดลายของผ้าขาวม้าจะแตกต่างกันไปตามความนิยมของท้องถิ่นโดยทางภาคกลาง ผ้าขาวม้าจะมีลวดลายเป็นตารางสก๊อต และของภาคอีสานจะเป็นแบบตาเล็ก ๆ

2. ขั้นตอน วิธีการทอผ้าขาวม้า

ตอบ

1. สืบเส้นด้ายยืนเข้ากับแกนม้วนด้ายยืน และร้อยปลายด้ายแต่ละเส้นเข้าในตะ กอแต่ละชุดและพันหวี ดึงปลายเส้นด้ายยืนทั้งหมดม้วนเข้ากับแกนม้วนผ้าอีกด้านหนึ่ง ปรับความตึงหย่อนให้พอเหมาะ กรอด้ายเข้ากระสวยเพื่อใช้เป็นด้ายพุ่ง

2. เริ่มการทอโดยกดเครื่องแยกหมู่ตะกอ เส้นด้ายยืนชุดที่ 1 จะถูกแยก ออกและเกิดช่องว่าง สอดกระสวยด้ายพุ่งผ่าน สลับตะกอชุดที่ 1 ยกตะกอชุดที่ 2 สอดกระสวยด้ายพุ่งกลับ ทำสลับกันไปเรื่อย ๆ

3. การกระทบพันหวี (ฟืม) เมื่อสอดกระสวยด้ายพุ่งกลับก็จะกระทบ ฟันหวี เพื่อให้ด้ายพุ่งแน่นหนาติดกันได้เนื้อผ้าที่แน่นหนา

4. การเก็บหรือม้วนผ้า เมื่อทอผ้าได้พอประมาณแล้วก็ม้วนเก็บใน แกนม้วนผ้า โดยผ่อนแกนด้ายยืนให้คลายออกและปรับความตึงหย่อนใหม่ ให้พอเหมาะ

ตอนที่ 3 แบบประเมินชิ้นงาน “ทอผ้าขาวม้า”

แบบประเมินชิ้นงาน “ทอผ้าขาวม้า”

(สำหรับวิทยากร) โปรดกรอกแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1 = ควรปรับปรุง 2 = พอใช้ 3 = ดี 4 = ดีมาก 5 = ดีมากที่สุด

ชื่อ-สกุล (ผู้เรียน)

หัวข้อประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	1	2	3	4	5
<u>ด้านความรู้เรื่องเครื่องมือทอผ้า</u> 1. รู้จักเครื่องมือการทอผ้า 2. สามารถบอก ทียบ เครื่องมือตามที่ตั้งได้ถูกต้อง 3. สามารถใช้เครื่องถูกประเภทกับงาน 4. มีการตรวจสอบอุปกรณ์ เครื่องมือ ก่อนใช้งาน					
<u>ด้านการเรียนรู้ผ้า</u> 1. สามารถบอกลายผ้า 2. สามารถบอกขนานผ้า 3. สามารถทอได้ถูกต้อง 4. สามารถเลือกใช้สีได้เหมาะสมสวยงาม 5. สามารถทอได้ละเอียดสวยงาม					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความพึงพอใจ
แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน
หลักสูตรวิชาทอผ้าขาวม้า จำนวน 40 ชั่วโมง

1. โปรดกรอกแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
 1 = ควรปรับปรุง 2 = พอใช้ 3 = ดี 4 = ดีมาก 5 = ดีมากที่สุด
2. เพศ
 ชาย หญิง ไม่ระบุ
3. อายุผู้กรอกแบบสอบถาม
 15 – 30 ปี 31 – 45 ปี 46 – 60 ปี 61 ปีขึ้นไป
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนหลักสูตรช่างไฟฟ้าเบื้องต้น จำนวน 40 ชั่วโมง

หัวข้อประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	1	2	3	4	5
<u>ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์</u> 1. ความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์เพียงพอต่อความต้องการ 2. ประสิทธิภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่รับบริการ					
<u>ด้านสถานที่จัดกิจกรรม</u> 1. ความสะอาด 2. สภาพอากาศ การถ่ายเท 3. แสงสว่าง 4. ความเป็นระเบียบ					
<u>ด้านวิทยากร</u> 1. การถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน 2. ความเป็นมิตรและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 3. ความรู้ความสามารถของวิทยากร 4. ความเอาใจใส่และการทุ่มเทของวิทยากร					
<u>ด้านประโยชน์</u> 1. สามารถนำไปทำได้จริง 2. สามารถสร้างรายได้ 3. สามารถถ่ายทอดความรู้ให้บุคคลอื่นได้					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ (โปรดระบุ)

.....

.....